TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) NUTARTIS

2020 m. lapkričio 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Procedūros reglamento 99 straipsnis – Vartotojų apsauga – Direktyva 93/13/EEB – 3 ir 6–8 straipsniai – Direktyva 2008/48/EB – 22 straipsnis – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Nagrinėjimas nacionalinio teismo iniciatyva – Nacionalinė mokėjimo įsakymo išdavimo procedūra“

Byloje C-807/19

dėl *Sofiyski rayonen sad* (Sofijos apylinkės teismas, Bulgarija) 2019 m. lapkričio 4 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. lapkričio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, inicijuotoje

„DSK Bank“ EAD,

„FrontEx International“ EAD,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai C. Toader (pranešėja) ir M. Safjan,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *„DSK Bank“ EAD*, atstovaujamo V. Mihneva,

– Europos Komisijos, atstovaujamos Y. G. Marinova, G. Goddin ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šią

* Proceso kalba: bulgarų.

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6–8 straipsnių ir 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66) 22 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant du *DSK Bank* ir *FrontEx International* ginčus su proceso šalimis nesančiais vartotojais dėl mokėjimo įsakymo išdavimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 93/13

3 Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryšk[i] neatitik[tis] tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“

4 Šios direktyvos 6 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų [Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos, naudojamos sutartyje, kurią komercinės veiklos subjektas sudaro su vartotoju, pagal jų nacionalinės teisės aktus nebūtų privalomos vartotojui ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų].

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad vartotojas neprarastų šia direktyva teikiamos apsaugos, sutarčiai taikytina teise pasirenkant Bendrijai nepriklausančios valstybės teisę, jei pastaroji [jei sutartis] yra artimai susijusi su valstybių narių teritorija.“

5 Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [komercinės veiklos subjektų] sudaromose su vartotojais.“

6 Tos pačios direktyvos 8 straipsnyje nurodyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą.“

Direktyva 2008/48

7 Direktyvos 2008/48 9 ir 10 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(9) Būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Bendrijos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tikrą vidaus rinką. Todėl valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti kitokias, nei nustatyta šioje direktyvoje, nacionalines nuostatas. Tačiau toks apribojimas turėtų būti taikomas tik pagal šią direktyvą suderintoms nuostatoms. Kai tokių suderintų nuostatų nėra, valstybės narėms turėtų būti leidžiama toliau taikyti arba priimti nacionalinės teisės aktus. Todėl valstybės narės gali, pavyzdžiui, toliau taikyti arba priimti nacionalines nuostatas dėl prekių pardavėjo arba paslaugų teikėjo ir kreditoriaus solidariosios atsakomybės. Kitas šios valstybėms narėms suteikiamos galimybės pavyzdys galėtų būti nacionalinių nuostatų dėl prekių pardavimo arba paslaugų teikimo sutarties nutraukimo, jeigu vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti kredito sutarties, tolesnis taikymas arba tokių nuostatų priėmimas. Šiuo aspektu valstybėms narėms turėtų būti leista neterminuotų kredito sutarčių atveju nustatyti minimalų laikotarpį, prasidedantį nuo to momento, kai kreditorius paprašo grąžinti kreditą, ir pasibaigiantį tą dieną, kai kreditas turi būti grąžintas.

(10) Šioje direktyvoje pateiktose sąvokų apibrėžtyse nustatyta derinimo sritis. Todėl valstybių narių pareiga įgyvendinti šios direktyvos nuostatas turėtų būti apribota jos taikymo sritimi, kaip nustatyta šiose sąvokų apibrėžtyse. Tačiau ši direktyva neturėtų trukdyti valstybėms narėms, laikantis Bendrijos teisės, taikyti šios direktyvos nuostatas srityse, kurios nepatenka į jos taikymo sritį. <…>“

8 Šios direktyvos 10 straipsnio „Informacija, kuri turi būti pateikta kredito sutartyse“ 2 dalyje yra tam tikra informacija, kuri turi būti aiškiai ir glaustai nurodyta kredito sutartyje.

9 Minėtos direktyvos 17 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei kreditoriaus teisės pagal kredito sutartį arba pati sutartis yra perleidžiamos trečiajai šaliai, vartotojas turi teisę pasinaudoti prieš teisių perėmėją bet kokia gynybos, kuria jis galėjo naudotis prieš pirminį kreditorių, priemone, taip pat ir tarpusavio reikalavimų įskaitymo teise, kai tai leidžiama atitinkamoje valstybėje narėje.

2. Vartotojas informuojamas apie 1 dalyje nurodytą perleidimą, išskyrus atvejus, kai pirminis kreditorius pagal susitarimą su teisių perėmėju vartotojo atžvilgiu ir toliau tvarko kreditą.“

10 Šios direktyvos 22 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, besiskiriančių nuo nustatytų šioje direktyvoje.“

Bulgarijos teisė

GPK

11 2019 m. spalio 22 d. DV Nr. 83 paskelbtos redakcijos *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilinio proceso kodeksas, toliau – GPK) 410 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Pareiškėjas gali pateikti prašymą išduoti teismo įsakymą dėl:

1) piniginių reikalavimų arba reikalavimų dėl pakeičiamųjų daiktų, kai byla teisminga apylinkės teismui (*rayonen sad*);

<…>

2. Prašymo formoje turi būti nurodytas prašymas išduoti vykdomąjį dokumentą ir jis turi atitikti 127 straipsnio 1 ir 3 dalyse ir 128 straipsnio 1 ir 2 punktuose nustatytas sąlygas. Prašyme turi būti nurodyti sąskaitos duomenys arba kitas mokėjimo būdas.“

12 GPK 411 straipsnyje nustatyta:

„1. Prašymas turi būti įteiktas apylinkės teismui (*rayonen sad*), kurio veiklos teritorijoje yra skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta arba buveinė; teismas per tris dienas savo iniciatyva patikrina savo teritorinę jurisdikciją. <…>

2. Teismas nagrinėja prašymą tvarkomajame posėdyje ir per 1 dalyje nurodytą terminą išduoda įsakymą, išskyrus atvejus, kai:

1) prašymas neatitinka 410 straipsnio reikalavimų ir pareiškėjas per tris dienas nuo pranešimo nepašalina trūkumų;

2) prašymas prieštarauja teisės aktams arba gerai moralei;

3) skolininkas Bulgarijos Respublikos teritorijoje neturi nuolatinės gyvenamosios vietos arba buveinės;

4) skolininkas Bulgarijos Respublikos teritorijoje neturi įprastos gyvenamosios arba veiklos vykdymo vietos.

3. Jei prašymas tenkinamas, teismas išduoda įsakymą, kurio kopija įteikiama skolininkui.“

13 414 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Skolininkas gali raštu pareikšti prieštaravimą dėl teismo įsakymo arba jo dalies. Nereikalaujama nurodyti prieštaravimo motyvų, išskyrus 414a straipsnyje nurodytais atvejais.

2. Prieštaravimas gali būti reiškiamas per dvi savaites nuo teismo įsakymo gavimo; šis terminas negali būti pratęstas.“

14 418 straipsnyje dėl vykdymo nedelsiant numatyta:

„1. Kai prie prašymo pridėtas 417 straipsnyje nurodytas dokumentas, kuriuo grindžiamas reikalavimas, kreditorius gali prašyti teismo leisti vykdyti reikalavimą nedelsiant ir išduoti vykdomąjį dokumentą.

2. Vykdomasis dokumentas išduodamas po to, kai teismas patikrina dokumento formos teisėtumą ir konstatuoja, kad jis pagrindžia vykdytinus reikalavimus skolininkui. <…>“

15 419 straipsnio 1–3 dalyse nurodyta:

„1. Dėl nutartis, kuria tenkinamas prašymas leisti vykdyti nedelsiant, gali būti pateiktas atskirasis skundas per dvi savaites nuo teismo įsakymo įteikimo.

2. Atskirasis skundas dėl nutarties leisti vykdyti nedelsiant turi būti pateikiamas kartu su prieštaravimu dėl išduoto teismo įsakymo; skundas gali būti grindžiamas tik motyvais, grindžiamais 417 straipsnyje nurodytais aktais.

3. Apskundus nutartį dėl vykdymo nedelsiant vykdymas nestabdomas.“

16 420 straipsnyje „Vykdymo sustabdymas“ numatyta:

„1. Prieštaravimas dėl teismo įsakymo neturi stabdomojo poveikio priverstiniam vykdymui 417 straipsnio 1–9 punktuose nurodytais atvejais, išskyrus kai skolininkas pateikia kreditoriui tinkamą vykdymo užtikrinimą pagal *Zakon za zadalzheniyata i dogovorite* (Prievolių ir sutarčių įstatymas) 180 ir 181 straipsnius.

2. Jei per prieštaravimui pateikti nustatytą terminą pateikiamas rašytiniais įrodymais pagrįstas prašymas sustabdyti vykdymą, teismas, kuris nurodė nedelsiant vykdyti įsakymą, gali sustabdyti jo vykdymą net ir nesant 1 dalyje nurodyto užtikrinimo.

3. Nutartis dėl prašymo sustabdyti vykdymą gali būti skundžiama atskiruoju skundu.“

GPK pakeitimo ir papildymo įstatymas:

17 *Zakon za izmenenie i dopalnenie na GPK* (GPK pakeitimo ir papildymo įstatymas, DV, Nr. 100, 2019 m. gruodžio 20 d., toliau – GPK pakeitimo įstatymas) nustatyta:

„1 straipsnis: [GPK] 7 straipsnyje įterpiama ši 3 dalis:

„Teismas savo iniciatyva tikrina, ar su vartotoju sudarytoje sutartyje yra nesąžiningų sąlygų. Jis suteikia šalims galimybę pateikti pastabas šiuo klausimu.“

18 Šiuo įstatymu į GPK 410 straipsnį buvo įterpta tokia 3 dalis:

„Jeigu kreditoriaus reikalavimas kyla iš su vartotoju sudarytos sutarties, prie prašymo pridedama sutartis, jeigu ji sudaryta raštu, kartu su visais pakeitimais ir priedais, taip pat taikomos bendrosios sąlygos, jei tokios yra.“

19 Nurodytu įstatymu GPK 411 straipsnio 2 dalis buvo papildyta nauju 3 punktu:

„Teismas nagrinėja prašymą tvarkomajame posėdyje ir per 1 dalyje nurodytą terminą išduoda įsakymą, išskyrus atvejus, kai:

<…>

3) prašymas grindžiamas nesąžininga su vartotoju sudarytos sutarties sąlyga arba tokia sąlyga gali būti pagrįstai preziumuojama.“

20 Tuo pačiu įstatymu GPK 417 straipsnis iš dalies pakeistas ir papildytas taip:

„1. 2 punkte žodžiai „savivaldybių ir bankų“ pakeisti žodžiais: „ir savivaldybių arba banko apskaitos dokumentų išrašu, prie kurio pridedamas banko reikalavimą pagrindžiantis dokumentas ir visi jo priedai, įskaitant taikomas bendrąsias sąlygas.“

2. 10 punktas papildytas šiuo antruoju sakiniu: „Kai vertybiniu popieriu užtikrinamas reikalavimas, kylantis iš su vartotoju sudarytos sutarties, prie prašymo turi būti pridėta sutartis, jeigu ji sudaryta raštu, kartu su visais jos priedais, įskaitant taikomas bendrąsias sąlygas.“

21 GPK pakeitimo įstatymu GPK 420 straipsnio 1 ir 2 dalys papildytos taip:

„1. Prieštaravimas dėl teismo įsakymo neturi stabdomojo poveikio priverstiniam vykdymui 417 straipsnio 1–9 punktuose nurodytais atvejais, išskyrus kai skolininkas pateikia kreditoriui tinkamą vykdymo užtikrinimą pagal *Zakon za zadalzhenyata i dogovorite* (Prievolių ir sutarčių įstatymas) 180 ir 181 straipsnius. Kai skolininkas yra vartotojas, vykdymo užtikrinimas negali viršyti trečdalio reikalavimo vertės.

2. Teismas, kuris priėmė nutartį dėl vykdymo nedelsiant, gali jį sustabdyti net ir nesant 1 dalyje nurodyto užtikrinimo, jei pateikiamas prašymas sustabdyti vykdymą, pagrįstas rašytiniais įrodymais, iš kurių matyti, kad:

1) reikalavimas nėra vykdytinas;

2) reikalavimas grindžiamas nesąžininga su vartotoju sudarytos sutarties sąlyga;

3) pagal su vartotoju sudarytą sutartį mokėtinos skolos suma buvo apskaičiuota klaidingai.“

Vartojimo kredito įstatymas

22 *Zakon za potrebitelskia kredit* (Vartojimo kredito įstatymas, DV, Nr. 18, 2010 m. kovo 5 d., iš dalies pakeistas ir papildytas DV, Nr. 35, 2014 m. balandžio 22 d. ir DV, Nr. 17, 2019 m. vasario 26 d.), kuriuo į nacionalinę teisę perkeliamos Direktyvos 2008/48 nuostatos, 10 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vartojimo kredito sutartis sudaroma raštu popieriuje arba kitoje patvarioje laikmenoje, aiškiai ir suprantamai, nurodant visas sutarties sąlygas tos pačios rūšies, formato ir ne mažesniu kaip 12 dydžio šriftu, dviem egzemplioriais – po vieną kiekvienai sutarties šaliai.“

23 Šio įstatymo 26 straipsnyje nurodyta:

„1. Kreditorius gali perleisti iš vartojimo kredito sutarties kylantį reikalavimą trečiajam asmeniui, tik jei pačioje sutartyje numatyta tokia galimybė.

2. Kai kreditorius perleidžia iš vartojimo kredito sutarties kylantį reikalavimą trečiajam asmeniui, vartotojas turi teisę prieš šį trečiąjį asmenį pareikšti visus prieštaravimus, kuriuos jis galėjo pareikšti prieš pirminį kreditorių, įskaitant prieštaravimą dėl įskaitymo.“

24 Minėto įstatymo 33 straipsnyje nustatyta:

„1. Vartotojo vėlavimo atsiskaityti atveju kreditorius turi teisę į palūkanas tik nuo laiku nesumokėtos sumos; palūkanos skaičiuojamos už vėlavimo laikotarpį.

2. Jeigu vartotojas vėluoja atlikti mokėjimus pagal kredito sutartį, sankcijos už vėlavimą negali būti didesnės už teisės aktuose numatytas palūkanas.

3. Kreditorius negali atsisakyti priimti vartojimo kredito grąžinimo dalimis.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

25 Byloje dėl *DSK Bank* šis, remdamasis 2019 m. spalio 3 d. jo apskaitos dokumentų išrašu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašė išduoti nedelsiant vykdytiną mokėjimo įsakymą dėl vartotojo, kuris nėra proceso šalis.

26 *DSK Bank* teigė, kad 2018 m. kovo 8 d. sudarė vartojimo kredito sutartį su nurodytu vartotoju, šis pavėlavo sumokėti 17 mėnesinių įmokų, kurių mokėjimo terminai suėjo nuo 2018 m. kovo 20 d. iki 2019 m. liepos 20 d. Nurodyta paskutinio privalomo mokėjimo suma viršijo ankstesniąsias – 564,44 Bulgarijos levų (BGN) (apie 288 EUR), o ne 167,23 BGN (apie 85 EUR) – tačiau šiuo klausimu nepateikta jokių paaiškinimų.

27 *DSK Bank* taip pat pateikė kitos 2018 m. vasario 25 d. sudarytos vartojimo kredito sutarties, skirtos pirkti mobiliajam telefonui ir finansuoti gyvybės draudimo įmokoms, kurių gavėjas yra bankas, kopiją. Šioje sutartyje nustatytos kredito gavimo ir grąžinimo sąlygos, t. y. 18 mėnesinių įmokų mokėjimas, bendrosios sąlygos ir yra vartotojo parašas.

28 Byloje dėl *FrontEx International* ši bendrovė teigė, kad pagal perleidimo sutartį iš bendrovės *City Cash* įsigijo skolinį reikalavimą vartotojui, 2016 m. liepos 15 d. sudariusiam su šia bendrove kredito sutartį. *FrontEx International* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašė išduoti mokėjimo įsakymą dėl šio vartotojo, tačiau nepateikė jokio dokumento.

29 Abiejose nagrinėjamose bylose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro prielaidą, kad vartojimo kredito sutartyse yra nesąžiningų sąlygų, ir jis norėtų turėti galimybę ištirti sutartis, iš kurių kildinami reikalavimai.

30 Vis dėlto jis nurodo, pirma, kad pagal Bulgarijos teisę teismo įsakymo išdavimo procedūros vyksta greitai ir dalyvaujant tik vienai šaliai, todėl prieš priimant sprendimą dėl įsakymo išdavimo vartotojas neturi galimybės pateikti prieštaravimo.

31 Antra, šis teismas remiasi *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Bulgarija) jurisprudencija, iš kurios, be kita ko, matyti, kad, pirma, per GPK 410 straipsnyje reglamentuojamą mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrą teismas nerenka įrodymų, nes šios procedūros tikslas yra ne konstatuoti paties skolinio reikalavimo buvimą, o tik patikrinti, ar šis reikalavimas ginčijamas, ir, antra, per GPK 417 straipsnyje reglamentuojamą procedūrą teismas sprendžia remdamasis pareiškėjo pateiktu dokumentu ir gali nagrinėti tik šiame straipsnyje numatytus dokumentus.

32 Trečia, minėtas teismas paaiškina, kad, atsižvelgiant į *Sofiyski rayonen sad* (Sofijos apylinkės teismas, Bulgarija) teisėjų darbo krūvį, jie negali patikrinti, ar vartojimo kredito sutartyse, pridėtose prie prašymų išduoti mokėjimo įsakymus, yra nesąžiningų sąlygų.

33 Šiomis aplinkybėmis *Sofiyski rayonen sad* (Sofijos apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar aplinkybė, kad kuris nors nacionalinis teismas susiduria su gerokai didesniu darbo krūviu negu kiti tos pačios grandies teismai, todėl šio teismo teisėjai negali iš karto patikrinti jiems pateiktų dokumentų, kuriais remiantis turi arba gali būti nurodyta preliminariai vykdyti sprendimą, ir priimti sprendimų per pagrįstą terminą, laikytina Sąjungos teisės aktų dėl vartotojų apsaugos arba kitų pagrindinių teisių pažeidimu?

2. Ar nacionalinis teismas turi atsisakyti priimti sprendimus, kurie gali lemti priverstinį vykdymą, kai vartotojas jiems neprieštarauja, jei pagrįstai įtaria, kad prašymas pagrįstas nesąžininga sąlyga sutartyje su vartotojais, o byloje nėra to įtikinamų įrodymų?

3. Jei atsakymas į antrąjį klausimą būtų neigiamas, ar nacionalinis teismas gali, jei jam kyla toks įtarimas, reikalauti iš sutartį sudariusio komercinės veiklos subjekto papildomų įrodymų, net jei pagal nacionalinę teisę nagrinėdamas bylą, kurioje bus priimtas galimai vykdytinas sprendimas, jis neturi tokios teisės, kol skolininkas nepateikė prieštaravimo?

4. Ar Sąjungos teisėje nustatyti reikalavimai, išdėstyti vartotojų teisės suderinimo direktyvose, pagal kuriuos nacionalinis teismas turi savo iniciatyva nustatyti tam tikras aplinkybes, taikomi ir tais atvejais, kai nacionalinis teisės aktų leidėjas suteikia vartotojams papildomą apsaugą (daugiau teisių), nacionaliniu įstatymu įgyvendindamas tokią didesnę apsaugą leidžiančią suteikti direktyvos nuostatą?“

34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašė Teisingumo Teismo šią bylą nagrinėti taikant pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį.

Dėl proceso Teisingumo Teisme

35 2019 m. gruodžio 3 d. nutartimi Teisingumo Teismo pirmininkas atmetė prašymą taikyti pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį.

36 Iš tiesų reikia priminti, kad, pirma, vien nacionalinėje teisėje nustatyto reikalavimo užtikrinti greitą sprendimo priėmimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamose bylose nepakanka, kad būtų pateisintas pagreitintos procedūros taikymas pagal Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį (žr. 2015 m. gruodžio 23 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Vilkas*, C-640/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2015:862, 8 punktą ir 2016 m. birželio 8 d. Nutarties *Garrett Pontes Pedroso*, C-242/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:432, 14 punktą).

37 Antra, nors skolininkas yra vartotojas, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad vien ekonominiai interesai, kad ir kokie jie būtų svarbūs ir teisėti, negali pateisinti pagreitintos procedūros taikymo (2018 m. balandžio 10 d. Nutarties *Del Moral Guasch*, C-125/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:253, 11 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

38 Be to, nei vien privačių asmenų interesu, kad būtų kuo greičiau nustatyta jiems pagal Sąjungos teisę suteikiamų teisių apimtis (kad ir koks šis interesas būtų svarbus ir teisiškai pagrįstas), nei ekonominiu ir socialiniu požiūriais opiu pagrindinės bylos pobūdžiu negalima pagrįsti būtinybės ją greitai išnagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį (žr. 2016 m. balandžio 13 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Indėlių ir investicijų draudimas*, C-109/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:267, 8 ir 9 punktus ir 2016 m. vasario 15 d. Nutarties *Anisimovienė ir kt.*, C-688/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:92, 8 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

39 2020 m. gegužės 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2020 m. birželio 3 d., prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė paaiškinimų dėl GPK pakeitimo įstatymu padarytų GPK pakeitimų, įsigaliojusių 2019 m. gruodžio 24 d. 2020 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi ši nutartis buvo pridėta prie bylos medžiagos ir apie ją buvo pranešta šalims ir suinteresuotiesiems asmenims.

Dėl prejudicinių klausimų

40 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu atsakymą į klausimą galima aiškiai nustatyti iš jurisprudencijos arba jeigu atsakymas į prejudicinį klausimą nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausęs generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.

41 Ši nuostata taikytina nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl pirmojo klausimo

42 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą, draudžiama atsisakyti nagrinėti komercinės veiklos subjekto ir vartotojo sudarytos sutarties sąlygos galimą nesąžiningumą, motyvuojant praktiniais sunkumais, kaip antai jam tenkančiu darbo krūviu.

43 Pirmiausia primintina, kad, kaip matyti iš jurisprudencijos, Direktyvoje 93/13 numatytą veiksmingą teisių apsaugą galima užtikrinti tik tada, kai pagal nacionalinę proceso sistemą, vykstant mokėjimo įsakymo išdavimo arba mokėjimo įsakymo vykdymo procedūrai, teismas turi savo iniciatyva patikrinti, ar nagrinėjamoje sutartyje nėra galbūt nesąžiningų sąlygų (2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *EOS KSI Slovensko*, C-448/17, EU:C:2018:745, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tuo atveju, kai nacionalinis teismas, priimdamas sprendimą mokėjimo įsakymo išdavimo procedūroje, pats konstatuoja, kaip ir atsitiko pagrindinėje byloje, kad reikia patikrinti nagrinėjamų sutarčių sąlygų nesąžiningumą, jis turi turėti realią galimybę atlikti šį patikrinimą.

44 Taip pat reikia priminti, kad valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas, įskaitant bylų paskyrimą reglamentuojančias nuostatas, priklauso pačių valstybių narių kompetencijai. Vis dėlto įgyvendindamos šią kompetenciją valstybės narės privalo laikytis pareigų, kurios joms kyla iš Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

45 Taigi galimi praktiniai sunkumai, susiję su darbo krūviu, negali pateisinti Sąjungos teisės netaikymo. Kiekvienas nacionalinis teismas, turintis pagal savo kompetenciją taikyti Sąjungos teisės nuostatas, privalo užtikrinti visišką jų veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimo *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, 21 punktą ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *A*, C-112/13, EU:C:2014:2195, 36 punktą).

46 Taigi aplinkybė, kad kuris nors nacionalinis teismas susiduria su gerokai didesniu darbo krūviu negu kiti tos pačios grandies teismai, neatleidžia šio teismo teisėjų nuo pareigos veiksmingai ir visiškai taikyti Sąjungos teisę.

47 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą, draudžiama atsisakyti nagrinėti komercinės veiklos subjekto ir vartotojo sudarytos sutarties sąlygos galimą nesąžiningumą, motyvuojant praktiniais sunkumais, kaip antai jam tenkančiu darbo krūviu.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

48 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos tikslinga nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą ir kuris įtaria, kad šis prašymas grindžiamas vartojimo paskolos sutartyje esančia nesąžininga sąlyga, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, draudžiama prašyti kreditoriaus pateikti papildomos informacijos, kad galėtų ištirti galimą šios sąlygos nesąžiningumą, jeigu vartotojas nepateikia prieštaravimo.

49 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad nesąžiningos sąlygos nėra privalomos vartotojui. Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją, atsižvelgiant į viešojo intereso – vartotojų, kurie yra mažiau palankioje padėtyje nei komercinės veiklos subjektai, apsaugos – pobūdį ir svarbą, Direktyva 93/13 valstybes nares, kaip matyti iš jos 7 straipsnio 1 dalies, siejamos su jos dvidešimt ketvirta konstatuojamąja dalimi, įpareigoja numatyti tinkamas ir veiksmingas priemones, užkertančias kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui komercinės veiklos subjektų su vartotojais sudaromose sutartyse (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Raiffeisen Bank ir BRD Groupe Societé Générale*, C-698/18 ir C-699/18, EU:C:2020:537, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

50 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismas jau turėjo progą priimti sprendimą dėl Direktyvos 93/13 6 ir 7 straipsnių aiškinimo, kiek tai susiję su nacionalinio teismo įgaliojimais nacionalinėse mokėjimo įsakymo procedūrose.

51 Nacionalinis teismas turi savo iniciatyva vertinti į Direktyvos 93/13 taikymo sritį patenkančios sutarties sąlygos nesąžiningumą ir taip kompensuoti nelygybę tarp vartotojo ir komercinės veiklos subjekto, tik jeigu jam žinomos šiuo tikslu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės. Kaip Teisingumo Teismas turėjo galimybę patikslinti, šie motyvai taip pat taikomi mokėjimo įsakymo procedūrai (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 42 ir 43 punktus ir 2020 m. kovo 11 d. Sprendimo *Lintner*, C-511/17, EU:C:2020:188, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

52 Šiuo aspektu pažymėtina, kad jei informacija apie teisines ir faktines aplinkybes, esanti nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, jam kelia rimtų įtarimų dėl tam tikrų sąlygų, kurių vartotojas neginčijo, bet kurios susijusios su bylos dalyku, nesąžiningumo, tačiau šiuo klausimu jis negali pateikti galutinių vertinimų, ir šis teismas mano esant reikalinga įvertinti galimą šių sąlygų nesąžiningumą, jis turi, prireikus savo iniciatyva, imtis tyrimo priemonių bylos medžiagai papildyti ir, paisydamas rungimosi principo, prašyti šalių pateikti jam būtinus paaiškinimus ir dokumentus. Iš to matyti, kad nacionalinis teismas turi savo iniciatyva imtis tyrimo priemonių, jeigu byloje jau esanti informacija apie teisines ir faktines aplinkybes kelia rimtų įtarimų dėl tam tikrų sąlygų nesąžiningumo (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 11 d. Sprendimo *Lintner*, C-511/17, EU:C:2020:188, 37 ir 38 punktus).

53 Taigi iš šios jurisprudencijos matyti, kad jeigu nagrinėjamu atveju nacionalinis teismas, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą, grindžiamas reikalavimu, kilusiu iš su vartotoju sudarytos sutarties sąlygų, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, daro prielaidą, kad šios sąlygos yra nesąžiningos, tačiau neturi galimybės galutinai jų įvertinti, jeigu vartotojas nepateikia prieštaravimo, jis gali, prireikus savo iniciatyva, prašyti kreditoriaus pateikti įrodymų, būtinų siekiant įvertinti galimą šių sąlygų nesąžiningumą.

54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą ir kuris įtaria, kad šis

prašymas grindžiamas vartojimo paskolos sutartyje esančia nesąžininga sąlyga, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, nedraudžiama prašyti kreditoriaus pateikti papildomos informacijos, kad galėtų ištirti galimą šios sąlygos nesąžiningumą, net jeigu vartotojas nepateikia prieštaravimo.

Dėl ketvirtojo klausimo

55 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog tokį prašymą pateikęs teismas užduoda ketvirtąjį klausimą atsižvelgdamas į Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnio 1 dalį, kurioje numatytas minimalus sutarties šrifto dydis, šio įstatymo 26 straipsnį, kuriame reikalaujama vartotojo sutikimo reikalavimui perleisti, ir to paties įstatymo 33 straipsnį, pagal kurį sankcijos už pavėluotą mokėjimą negali viršyti įstatyme numatytų palūkanų.

56 Nors ir Direktyva 93/13, ir Direktyva 2008/48 taikomos komercinės veiklos subjektų su vartotojais sudarytoms sutartims, kaip antai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme iškeltose dviejose bylose nagrinėjamoms vartojimo paskolų sutartims, kaip savo rašytinėse pastabose pažymėjo Komisija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos nacionalinės nuostatos negali būti laikomos perkeliančiomis Direktyvą 2008/48.

57 Iš tiesų reikia konstatuoti, kad Direktyva 2008/48 nebuvo suderinti klausimai dėl bankų apskaitos dokumentų išrašų ar skolinių reikalavimų perleidimo sutarčių, kaip dokumentų, leidžiančių išieškoti skolą pagal vartojimo kredito sutartį (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 28 d. Nutarties *PKO Bank Polski*, C-632/17, EU:C:2018:963, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

58 Atvirkščiai, dėl Direktyvos 93/13 reikia pažymėti, kad, remiantis jos 1 straipsniu, šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nesąžiningomis sąlygomis komercinės veiklos subjekto su vartotoju sudaromose sutartyse. Pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį sąlyga laikoma nesąžininga, jeigu dėl jos atsiranda ryški neatitiktis tarp šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai. Be to, šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje ir 5 straipsnyje numatytas reikalavimas, kad sutarties sąlygos būtų suformuluotos aiškiai ir suprantamai.

59 Taigi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą bus atsakyta atsižvelgiant tik į Direktyvos 93/13 nuostatas.

60 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnis ir 8 straipsnis, siejami su jos 6 ir 7 straipsniais, turi būti aiškinami taip, kad savo iniciatyva vertindamas komercinės veiklos subjekto su vartotoju sudarytos sutarties sąlygų galimą nesąžiningumą nacionalinis teismas, siekdamas nustatyti, ar yra ryški neatitiktis tarp šalims pagal šią sutartį tenkančių pareigų, gali atsižvelgti ir į nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis užtikrinama didesnė už numatytąją šioje direktyvoje vartotojų apsauga.

61 Iš Direktyvos 93/13 8 straipsnio matyti, kad valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias SESV atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekdamos užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą. Taigi šia direktyva atliekamas minimalus suderinimas. Viena vertus, vertinant sutarties sąlygos nesąžiningumą, reikia atsižvelgti į kitas teisės normas, kurios kartu su šia sąlyga apibrėžia šalių teises ir pareigas (2020 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *A (Socialinio būsto subnuoma)*, C-738/19, EU:C:2020:687, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

62 Kita vertus, norint sužinoti, ar dėl sąlygos atsiranda iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų „ryšk[i] neatitik[tis]“ vartotojo nenaudai, reikia visų pirma atsižvelgti į nacionalinės teisės nuostatas, taikytinas tuo atveju, kai šiuo klausimu nėra susitarimo tarp šalių. Būtent atlikęs tokią lyginamąją analizę nacionalinis teismas galės įvertinti, ar (o jei reikia, kiek) dėl sutarties vartotojas patenka į mažiau

palankią teisinę padėtį, palyginti su numatytąja galiojančioje nacionalinėje teisėje (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 59 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

63 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnis ir 8 straipsnis, siejami su jos 6 ir 7 straipsniais, turi būti aiškinami taip, kad savo iniciatyva vertindamas komercinės veiklos subjekto su vartotoju sudarytos sutarties sąlygų galimą nesąžiningumą nacionalinis teismas, siekdamas nustatyti, ar yra ryški neatitiktis tarp šalims pagal šią sutartį tenkančių pareigų, gali atsižvelgti ir į nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis užtikrinama didesnė už numatytąją šioje direktyvoje vartotojų apsauga.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

64 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą, draudžiama atsisakyti nagrinėti komercinės veiklos subjekto ir vartotojo sudarytos sutarties sąlygos galimą nesąžiningumą, motyvuojant praktiniais sunkumais, kaip antai jam tenkančiu darbo krūviu.**

2. **1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nacionaliniam teismui, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą ir kuris įtaria, kad šis prašymas grindžiamas vartojimo paskolos sutartyje esančia nesąžininga sąlyga, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, nedraudžiama prašyti kreditoriaus pateikti papildomos informacijos, kad galėtų ištirti galimą šios sąlygos nesąžiningumą, net jeigu vartotojas nepateikia prieštaravimo.**

3. **Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnis ir 8 straipsnis, siejami su jos 6 ir 7 straipsniais, turi būti aiškinami taip, kad savo iniciatyva vertindamas komercinės veiklos subjekto su vartotoju sudarytos sutarties sąlygų galimą nesąžiningumą nacionalinis teismas, siekdamas nustatyti, ar yra ryški neatitiktis tarp šalims pagal šią sutartį tenkančių pareigų, gali atsižvelgti ir į nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis užtikrinama didesnė už numatytąją Direktyvoje 93/13 vartotojų apsauga.**

Parašai.